

29. Maj 2020

UPA2020/10

Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarut 2020.

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Nunap inui aallaavigaluta aammalu taamatut nunap inui tamarmik minitaqarnata peqataatinneqarlutik taamatullu atorfissaqartinneqarlutik misigisimasut inuiaqatigiinni inissimaffigalugit politikikkut isummat assigiinngissinnaasut naaperaarfiini Kalaallit Nunatsinni nunap inui misigisimasut pilersittariaqalerpagut.

Nunap inuisa sumiiffippassuarni inuuniapiluulersimallutik inissimalernejq ilaasa atorpaat, tamanna ingerlalluaratta isiginngitsuusaarsinnaanngilarput aammalu nikassarlugilusooq nammineq pisuunerarnagit akerlianik qanoq iliuseqarfigisariaqarluinnakkatta ilagaat qinikkatut akisusaaffeqarfitta ilaattut aammalu avatangiisaatigut tamatigut sanaartornikkullu assigiinngitsumik nunap inui pineqarnerat annertuallaalersimasoq piaarnerpaamik naleqqussaaffigisariarluinnagatta ilagilersimavaat.

Nunap inuisa sumiiffikkaartumik angalasinnaanerat periarfissarsiortuartariaqarparput, maannakkut sumiiffippassuarni nunap inui pisortanik akiliunneqanngikkunik angalasinnaannginnerat isiginngitsuusaaginnarsinnaanngilarput taakku aamma pisortaniit akiliunneqaratik angalasoqarsinnaalernissaat aqqissuussiffigeqqillugit qanoq iliuseqarfigisariaqakatta ilagilluinnaleraat.

Silaannaap kissatikkiartornera ilutigalugu isorliunerusuni illoqarfiit nunaqarfiillu sikuiartalerneqat siuariartuinnavippoq, taakku aamma nunap inui aallaavigalugit umiarsuaqartalernissaat piaarnerpaamik aqqiffigisariaqarluinnarput.

Ilumoorsinnaanngilluinnarpormi tunumi avannaanilu aatsaat kingusissorujussuakkut umiarsuaqartarnerat pisarmat.

Nunap inui taakkulu avatangiisai aallaavisuusariaqarput pilersarusiorfigineqartarnerini umiarsuaqartarnerisa siuartinnissaat piaarnerpaamik aqqittariaqarput.

Maannakkut avannaani imarujaartarpugut, taamatullu tasiilami upernaannartooq imarortarpoq umiarsuaqartarnejq siuartittariaqarpoq.

Oqartuartaaginnarluta pissutsit annguttanngilagut, assersuusiulaassaguma Ittoqqortoormiit taasinnaavara aatsaat umiarsuaq Ittoqqortoormiit tikissaaq augustusip aallartilaarnerani uffa massaa silaannaap kissatikkiartornerani maj qaammat imarortalersut.

Kaammattuigaanni oqaatigineqartarpoq tunup avannaani qallunaat sakkutuui taamatullu silasiorfiit pajuutigineqartussat imarorseeqqaartaramikkit aatsaat taama kingusitigisumi umiarsuaqartarnerat aallaviusartooq. Taamatut nunap inui aallaviginagit ingerlatsinerit pilersarusiortarnerillu qimallugit nunap inui aallaavigalugit pilersarusiornermi aallaaviusariaqalerput.

Tassa Kalaallit Nunatsinni ingerlatsinitsinni nunap inui aallaviunerulertariaqarput aammalu aningaasarsiornikkut politikikkut ingerlatsinerput nunap inui aallaaviginerullugit ingerlatsilertariaqarluinnarpugut. Nunatta karsiata kisimi aallaviunera aningaasarsiornikkut killiffik kisimi qitiutikkunnaarlugu aningaasarsiornikkut politikkeqarneq ataatsimut aaqqissuulluakkamik karsi patsaasumik inissisimanissaa kisimi aallavigiunnaarlugu aammalu taanna kisimi politikkeriunnaarlugu inuiaat nunap inui aningaasarsiornikkut periarfissatigut atortorissaarnikkullu assigiarnersumik ineriartortinnissaat piffissanngorpoq. Nunap inuisa aningaasarsiornissaat politikikkut aaqqissuunneqarnissaat piffissanngorpoq.

Aap maannakkut politikikkut killiffipput imaannaangitsuvoq, aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2020-imeersoq misissorluarnerani takuneqarsinnaavoq aammalu Naalakkersuisut killiffimmik nassuiaataat Partii Naleqqamiit maluginiarparput aningaasatigut aarlerisaarineq annertuujugaluartoq aamma akerlianik qanoq sunniutai annertutigissanersut kisitsisit ersarinnerusut amigaatigaagut. Tamakkiisumik qanoq sunniteqarsinnaanerani tamakkiisumik sulitikkussinngillat.

Kalaallit Nunatsinni namminersorneq 2009-imiilli atuuppoq, aammalu soorunami aningaasarsiornikkut nammineerluta immitsinnut napatinnisarput anguniartuartariaqarparput. Naleqqamiit politikikkut periarfissavut manna iluatillugu saqqummiutilaassavakka.

Kalaallit Nunatta aningaasaqarnikkut politikkia tassaasariaqarpoq atuisut ataasiakkaat aningaasaqarniarnerisa tunngaviat, suliffeqarfiit ataasiakkaat aningaasaqarniarnerat aamma inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerat.

Siunnerfeqarluartumik aningaasatigut politikkeqaraanni atsaat, aningaasaqarniarnikkut inerisaasoqarsinnaavoq, økologi najoqqutaralugu puaannartitsinikkut, inuit, pingortitaq, avatangiisit siunissamilu suliffissaqarniarnerlu aallaaviullutik.

Qinikkat pisortatigoortut tassaapput inuussutissarsiornermi sinaakutissanik pilersitsisut makkunani:

Tunisassiornermi ingerlatitsinermilu avatangiisinut piumasaqaatit. Sulinermut atugassarititaasunut aammalu sulisunut atugarissaarnikkut piumasaqaatit. Kisermaalluni ingerlatsisunut nakkutiginninneq, inuiaqatigiinnut amerlasuunut suliffeqarfiusut aammalu pigissaarnerup naapertuuttumik agguataarnissaa.

Naatsorsuutit naleqassuseq tunngaviginerullugit mutiunerusumik aaqqissuussat atuutilernissaat sulissutigisariaqarpavut, ataatsimut isigalugu suliffeqarfinnut ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu iluaqutaaqqullugit.

Naatsorsuutit naleqassuseq tunngavigalugu nutaamik aaqqissuussat suliffeqarfinnut pisortallu suliffeqarfiutaannut tamanut atuutilissapput. Sakkussavut tassatuaassanngillat aningaasaqarniarneq, naatsorsuutimmi aamma imarisariaqarpaat inunnik isumaginninnermut tunngasut/ileqqorissutsimullu tunngasutigut naatsorsuutit, taakkualu imarissavaat suliffeqarfiup avatangiisinut anguniagai, imigassamut anguniagai,

partii naleraq

utoqqalilernermi angunia, ilinniartitaanermut anguniagai – qulequttat suliffeqarfiup naleqassutisimut kinaassutsimullu tunngasutigut aalajangiisuulluinnarsinnaasut.

Inernilerniakkamik isumaqatigiissutit atuutilernissaat suliffeqarfinnut tamanut pisortanik pigineqartunit naatsorsuuserisunik nakkutilliisulerlugit (controller) sulissutigisariaqarparput. Inernilerniakkamik isumaqatigiissutit suliffeqarfiup nammineq ilumini aningaasaqarnikkut nakussassaataasumik inerisaasumillu nakkutiginninneranut aqunneqarnerannullu tunngatinneqassapput, kiisalu anguniagalersuinermi inernilerniakkanilu pitsaassutsip qitiutinneqarnissaa qulakkeerneqassalluni.

Inuutissarsiornermi ingerlataqartut Nunatta aningaasatigut imminut napatissinnaasutut siunniussaartoq nalerarlugu anguniartariaqarpaat, avatangiisinut isumalluutinullu tunngaviit akisussaassuseqarluartumik qajassuussineq najoqqutaralugu.

Tunisassiornikkut inuussutissarsiutitigullu inerisaaneq atituumik tunngavilersuinikkut anguniarneqassaaq, nunarsuarmioqatigiinni unammillersinnaalluarneq angujumallugu.

Inuit kikkulluunniit atugarissaarnikkut inuuniarnikkullu inerisaataasinnaalluurtunik periarfissinneqassapput. Anguniagaq tassaasariaqarpoq kikkut tamarmik suliffeqarnissaat atorfeqarnerminnilu toqqissimasumik misigisimanissaat. Tamanna atsaat anguneqarsinnaavoq puaannartitsineq siunniussa qarluartumillu inuussutissarsiutitigut inerisaanikkut aammalu aningaasaqarniarnikkut nutaamik aqqissuussinikkut.

Qanga killiffiit, aporfiillu ittarnisat akimorlugit suleqatigiittoqartariaqalerpoq, pisortallu suliffeqarfiutaani ittarnisanik aporfilersuinerit piiartariaqarput.

Kommunit namminersorlutik imminut napatittut qulakkiissavagut, ineriartornermilu nunap immikkoortuini immikkut ilisarnaatit atorlugit tunngavilersuisoqassalluni, naleqassutit nukittoqutillu atorlugit.

Namminersornerusut, kommunit, suliffeqarfiit, kattuffiit il.il., tapertaaqatigiillutik inerisaanermik tunngaveqarlutik siuariartornermik pilersitsissapput, nunallu immikkoortuini tamani inunnut tamanut atugarissaarnikkut inerisaanikkullu tunngaviliilluta.

Taamaammat siunissami nunap immikkoortortaani ersariffaareqqinnaamik anguniagalersortariaqarpugut. Takorluugaq tassaalluinnartariaqarpoq, nunap immikkoortuini siunissami pilerinarninngorlugit aqqissuussaalissasut inerisaanermik, nunassarsinermik aningaasaqarnermillu suliaqartitsillutik.

Inerisaanermut puaannartitsinermik tunngavilersukkamik naleqqussaassaagut, suliffeqariaaserlu allannguiffigissavarput, unammillersinnaanerput pitsanngorsaaviginiaraanni akisussaaffiliisarpoq, pisortallu inuussutissarsiortullu suleqataaffigisaannik ilisimatusarnikkut tunisassiatigullu inerisaaneq suleqataaffigissavaat, inerisaanermik nutaamik minguitsumik teknologi-mik pilersueriataarsinnaaneq atulersinnaallugu, niuffaffiit nutaat inerisaatigalugit, aningaasaleerusuttunillu pissarsiorluni.

partii naleraq

Suliffeqarfiit akunnerminni suleqatigiinnerat nukittorsarneqassaaq, naalakkat sulisullu akunnerminni suliffeqarfinni ataasiakkaani, inuussutissarsiortut suliffeqarnermilu kattuffiit akunnerminni, Naaminersornerusullu kommunillu akunnerminni.

Sulinermik inuussutissarsiortut oqartussaaqataanissaat piginneqataasutullu pisinnaatitaaffiisigut qulakkeerinninnissaq pisariaqarpoq, tamannalu pivisumi inerisalerpat ilutsimigut assigiinngitsorpassuarnik isikkoqarsinnaavoq. Inuiaqatigiinni nutaaliornermik aallusserusuttut inuussutissarsiornermilu pikkorissusilinnut inerisaanissaq isumagineqassaaq, nutaamik pilersitsisinnaasunik atorfissaqartitsivugut inunnillu sutigut tamatigut nutaamik eqqarsarsinnaasunik amigaateqarpugut suliffeqarfinni tamani pisortallu ingerlataanni.

Niuffaffiit ammasut, nunarsuarmioqatigiinni unammillerneq aammalu suliassamik agguataarinninneq, kiisalu atuisartutut kiffaangissuseqarneq teknologimik inerisaanermi atugarissaaleraluttuinnarnermilu tunulequtaapput.

Niuffaffinni aningaasaqarnikkut tunngaviit nammineq isumaminnik suliffissaaleqinermik paaasinnaangillat aammalu inuit akunnerminni atugarissaarnikkut assigiinngissutaannik paaasinnaanatik, taamammat aamma immikkortitaarlugit anguniagalersorneqarsinnaangillat, niuffaffikkut aningaasaqarniarneq naalackersuinikkut nutarterinermik malitseqassapput.

Nunap sananeqaataa eqqarsaatigalugu ilinniartitaanikkut siammasissumik neqeroorsinnaasariaqarpugut, ilinniartitaanikkullu avatangiisit nukittuut inerisartariaqarput, suliarnik ilisimasalinnit qaffasissumik tunngavilinnik pitsaassuserlu qitiutinneqassalluni.

Nunatta immikkortuini tamani ilinniarluarsimasunik sulisoqarnissaq pisariaqarluinnarpoq ilisimatusarnikkut ilisimasat atorluarumagaanni. Ilinniarfiit nunap immikkoortuini inissinneqarnerminni nuna tamakkerlugu qaffasittumik ilinniarsimasunik aalajangiussinnaallugit.

Nunatsinni aqqissuussamik nutaaliorneq aammalu suleqatiseriaatsit nutaat pisortat suliffeqarfiutaasa akunnerminni atornerisigut siammasissumik ilinniartitaanikkut aqqissuussaalluartumik angusaqartoqassaaq. Ilinniartitaanikkut pitsaassutsumik inerisaaneq ilaatigut pineqarpoq aammalu ilinniarfeqarfiit inuussutissarsiortullu suleqatigiilluarnermik pitsaaneruseq pilersitsiffiussaaq – minnerunngitsumik ilinniaqqinnissamik atorfissaqartitsineq, inersimasunut ilinniartitaanerit, ilinniaqqinnerit aammalu inersimasut ilinniartitaaneri eqqarsaatigalugit

Anguniagaq tassaasariaqarpoq, ilinniartitaaneq pisinnaatitaaffigineqassasoq kiffaangissuseq akiliunneqassasoq, suliffeqarfiit pisortanit privatusinillu pigineqartut eqqarsaatigalugit.

Inuiaqatigiit aqqissuussaanerata nutarterneratigut nukissiuuteqarnikkut anguniakkat pingaaruteqarlutillu qitiupput, aammalu minnerunngitsumik inerisaanermik kissaatigisanik takorluugaqaraanni inuussutissarsiortunut suliffeqarnermullu.

partii naleraq

Nukissiuuteqarnikkut tunisassiorneq annertunerusumik nukissiuuteqarnermik sivisuumik atasinnaasunut ukkatarineqartariaqarput, soorlu seqernup maligaasai, anori tunngavigalugu aammalu erngup nukinga.

Nunatsinnut pingaaruteqarpoq teknologi atorlugu inerisaaneq malinnaavigissagaanni, uagutsinnut tunisassiorneq pilersuineq aamma neqeroorusiorneq malinnaavigissallugu, illoqarfinni nunaqarfinnillu pilersuinikkut qaffasittumik qulakkeerinnineq atatiinnassallugu.

Angallannikkut sunniuteqarluartumik isumannaallisaanermilu toqqissisimanartumik anguniagalersornissaq sulissutigisariaqarpoq tassuunatigut periarfissat makkua ukkatarineqarsinnaallutik, attaveqaqatigiinnikkut, niuernikkut susassareqatigiinnikkullu naak nunarput isorartoqisoq.

Angallannikkut isumannaallisaaneq pingaaruteqaqaaq. Nuttarneq siuarsaavigissavarput, angalaffissanut ungasinnerusunut kiisalu najukkami angallannikkut trafikbetjening-imik pitsaaneruserumik inerisaasoqarlunilu pitsaaneruserumik sukkannerneruserumillu sullissineq.

Maannakkut inuiaqatigiit killiffitsinni sorpassuit taajorneqarsinnaagaluarpud, Partii Naleqqamiillu pingaartipparput nuap inuisa atugarisaat taamatullu inuussutissarsiornikut suliffeqarnikkullu periarfissat nunap naleqqussakkat siullillugit aaqqiivigineqarnissaat

Taamannak oqaaseqarluta nalunaarummut qujavugut.

Jens Napātôk
Partii Naleraq